

בית המשפט המחוזי בירושלים

19 ספטמבר 2021

ת"צ 31126-08-18 גנור נ' כספונט בע"מ

לפני כב' השופטת גילה כנפי-שטייניץ, סגנית נשיא

בעניין:

אורן גנור

ע"י ב"כ עו"ד גיל רון, אסף פינק ואח'

המבקש

נ ג ד

כספונט בע"מ

ע"י ב"כ עו"ד משה יעקב, אור יהלום ואח'

המשיבה

החלטה

בבקשה לאישור תובענה ייצוגית

1. לפניי בקשה (מתוקנת) לאישור תובענה ייצוגית שעניינה בטענת המבקש כי המשיבה, כספונט בע"מ, מפרה את חובתה לפי חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ"ח-1998, ותקנותיו, להנגיש את מכשירי הבנקאות האוטומטיים שבבעלותה לשימושם של אנשים עם מוגבלות.

רקע עובדתי

2. המשיבה, כספונט בע"מ, היא הבעלים של מכשירי בנקאות אוטומטיים (כספומטים) המאפשרים למשתמש לבצע שלוש פעולות: משיכת כספים, בירור יתרה וטעינת כרטיסי "רב קו". למשיבה יש כיום כ-3,500 מכשירים כאלה המוצבים במגוון אתרים בפריסה ארצית, ביניהם בתי חולים, חנויות נוחות, קיוסקים, בתי מלון, תחנות רכבת, קיבוצים ומושבים (עדות מנכ"ל המשיבה, בעמ' 86, מוצג מב/2).

3. לטענת המשיבה היא משכירה את מכשיריה לזכיינים, ובחלק קטן מן המקרים גם לבתי עסק [להלן יקראו כולם – זכיינים], זאת בתמורה לתשלום דמי שכירות חודשיים ולתשלום נוסף בגין שירותי הסליקה שהיא מספקת לזכיינים.

בית המשפט המחוזי בירושלים

19 ספטמבר 2021

ת"צ 31126-08-18 גנור נ' כספונט בע"מ

4. כפי שיפורט להלן, אין למעשה מחלוקת בין הצדדים כי מכשירי המשיבה אינם עומדים במלוא דרישות הנגישות המפורטות בדין. המחלוקת בין הצדדים מתייחסת לשאלה האם חלה על המשיבה, במובחן מזכייניה, החובה להנגיש את המכשירים שבבעלותה, ואם כן, מה היקף חובתה.

תמצית טענות המבקש

5. המבקש, מר גנור, המתגורר בירושלים, נולד עם לקות ראייה ולפני כעשרים שנה איבד את ראייתו לחלוטין. לפי הנטען בבקשת האישור, כשנה לפני הגשת בקשת האישור הגיע המבקש לחנות של אביו כדי לשלם חוב. אביו הוביל אותו למכשיר בנקאות אוטומטי של המשיבה, המוצב בחנות סמוכה, אולם לא ניתן היה להפעיל את המכשיר באמצעות הוראות קוליות. במקרה אחר, בעת ששהה בחופשה עם משפחתו באילת, נזקק המבקש לכסף מזומן. המבקש הובל על ידי ילדיו למכשיר בנקאות אוטומטי של המשיבה, אולם גילה כי שקע האזניות אינו שמיש ואין הוראות הפעלה קוליות למכשיר. בשל כך לא היה באפשרותו למשוך כסף והוא נאלץ להטריח את אשתו ולבקשה להגיע על מנת לסייע לו. לצורך הגשת בקשת האישור הוסיף המבקש ובחן מכשירים נוספים של המשיבה בשלושה אתרים שונים בעיר ירושלים, ומצא כי בכל המכשירים אותם בדק לא נשמעו הוראות הפעלה באוזניות, וגם לא היה בהם חווי קולי. המבקש מציין כי בעקבות האירועים שתוארו הוא חש חסר אונים ומושפל מול בני משפחתו וכבודו כאדם נפגע.

6. כאן אציין כי בקשת האישור הוגשה גם בשם מבקשת נוספת, גב' שרה ברנד, המוגבלת בניידות ומרותקת לכיסא גלגלים. ואולם סמוך לפני שמיעת בקשת האישור, נמחקה המבקשת מבקשת האישור, על פי בקשתה, שהועלתה מטעמים רפואיים. המשיבה הסכימה שלא תועלה טענה כי יש לדחות את בקשת האישור בשל אי צירוף מבקש עם מוגבלות בניידות, וכי המבקש יהיה רשאי להעלות את כל הטענות שהועלו בבקשת האישור.

7. המבקש טוען כי המשיבה שולטת בשוק מכשירי הבנקאות האוטומטיים הפרטיים ומכשיריה פרוסים בכל רחבי הארץ. ואולם, מכשירים אלה אינם נגישים לשימוש אנשים המתניידים בכיסא גלגלים, לאנשים נמוכי קומה ולאנשים עם לקות בראייה. בכך, לטענתו, מפרה המשיבה את החובות המוטלות עליה בדין להנגשתם של מכשיריה לאנשים עם מוגבלות, ובין היתר היא פועלת בניגוד לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ"ח-1998 [להלן – חוק שוויון זכויות], ולהוראות תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), תשע"ג-2013.

בית המשפט המחוזי בירושלים

19 ספטמבר 2021

ת"צ 31126-08-18 גנור נ' כספונט בע"מ

שהותקנו מכוחו [להלן – תקנות הנגישות]. הוראות אלה מחייבות נותן שירות המספק שירות ציבורי באמצעות מכונות למתן שירות אוטומטי להנגיש את המכונות לשימוש עצמאי של בעלי מוגבלויות בהתאם להוראות ת"י 1918 חלק 4 (2.11) [להלן – התקן]. נטען כי בהפרתה את הוראות חוק שוויון זכויות ותקנות הנגישות ביצעה המשיבה עוולה לפי ס' 19נא לחוק שוויון זכויות.

8. לתמיכת טענותיו, הגיש המבקש חוות דעת של מומחה נגישות, מר ישראל אבן זהב, המתנייד בכיסא גלגלים. מר אבן זהב בדק שבעה מכשירי בנקאות אוטומטיים של המשיבה, ששה מהם מדגם גבוה ואחד מדגם נמוך, ובחן האם הם עומדים בהוראות תקנות הנגישות ובהוראות התקן. המומחה הגיע למסקנה כי המכשירים אינם עומדים בדרישות הדין בשורה של עניינים: הצגים ואמצעי ההפעלה של כל המכשירים שנבדקו ממוקמים כך שאנשים המתניידים בכיסא גלגלים ואנשים נמוכי קומה שגובה העיניים שלהם כ-110 ס"מ מפני הרצפה, אינם יכולים לזהותם ולהפעילם. יתר על כן, מכשירי בנקאות רבים מונחים על מדרגות המגביהות את הצג ואמצעי ההפעלה בעוד כ-10 ס"מ; טווחי ההגעה עם היד לאמצעי ההפעלה אינם עומדים בהוראות התקן באופן שמתניידים בכיסא גלגלים אינם יכולים לעשות שימוש במכשירים; לא ניתן לזהות את אמצעי ההפעלה של המכשירים באמצעות מידע שמיעתי או מישוש, ואף לא הותקנו בהם אמצעי עזר כנדרש בתקנות 26 - 27 לתקנות הנגישות באופן שאנשים עם לקות ראייה אינם יכולים לעשות שימוש במכשירים; ואחרון, זמן התגובה הנתון למשתמש, קצר מן הנדרש בתקנה 25(3) לתקנות הנגישות. מסקנת המומחה היא, כי אנשים עם מוגבלות אינם יכולים לעשות שימוש במכשירי הבנקאות של המשיבה.

9. הקבוצה אותה ביקש המבקש לייצג היא: המתניידים בכיסא גלגלים, אנשים נמוכי קומה שגובה העיניים שלהם כ-110 ס"מ מפני הרצפה וכן עוורים ואנשים עם ירידה משמעותית בראייה, אשר להם כרטיס מגנטי או אמצעי אחר, המאפשרים שימוש במכשירי בנקאות אוטומטיים למשיכת כספים או טעינת כרטיסי נסיעה בתחבורה ציבורית.

10. הסעדים שנתבקשו בבקשת האישור הם חיוב המשיבה להחליף את כל מכשירי הבנקאות האוטומטיים שהיא הבעלים, המחזיקה או המפעילה שלהם, או להתאימם כך שהמכשירים המחליפים או המותאמים יעמדו בדרישות הדין, וכן פיצוי חברי הקבוצה בלא הוכחת נזק בסך 62,961 ₪, בגין הנזק שנגרם לכל חבר קבוצה בגין כל עוולה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

19 ספטמבר 2021

ת"צ 31126-08-18 גנור נ' כספונט בע"מ

תמצית טענות המשיבה

11. המשיבה טוענת כי בקשת האישור נעדרת עילת תביעה. המשיבה טוענת כי היא אינה אחראית להספקת שירות לציבור, אלא אך לזכייה או לבתי עסק השוכרים ממנה את המכשירים, ולפיכך אין היא חבה בביצוע התאמות נגישות לפי הדין.

12. המשיבה מוסיפה וטוענת כי גם אם חלה עליה החובה לבצע התאמות נגישות, היא עמדה בחובה זו. המשיבה טוענת כי הסטנדרט המוטל על חייבים בהנגשת מכונות למתן שירות אוטומטי אינו מסוג אחריות מוחלטת אלא נקיטת "אמצעים סבירים" בלבד. המשיבה טוענת כי היא עשתה הרבה מעבר לכך לשם הנגשת המכשירים שבבעלותה.

13. המשיבה טוענת עוד כי היא פנתה לנציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות [להלן – נציבות שוויון זכויות או הנציבות] בבקשה לפריסה של ביצוע התאמות הנגישות במכשיריה בהתאם לסעיף 19ד1 לחוק שוויון זכויות. בהמשך לפנייתה, ולאחר המצאת הנתונים המתייחסים לפעילותה העסקית, נעתרה הנציבות לפנייתה וקבעה לה הסדר הנגשה ספציפי, ולפיו הותר לה להגיש את כל המכשירים שברשותה עד לשנת 2023. המשיבה טוענת כי החלטת הנציבות חוסמת את דרכו של המבקש להגשת תביעה ייצוגית בטענה להפרת חובת ההנגשה.

14. המשיבה טוענת כי המבקש לא הוכיח קיומו של נזק בלתי ממוני שנגרם לו או לחברי הקבוצה, וכי בנסיבות הענין אין המבקש או חברי הקבוצה זכאים לפיצוי בלא הוכחת נזק.

15. ולבסוף נטען כי לא מתקיימים יתר התנאים לאישורה של התובענה כייצוגית: כי אין אפשרות סבירה שהשאלות שמעוררת בקשת האישור יוכרעו לטובת הקבוצה, כי לא הוכח קיומה של קבוצה, כי תובענה ייצוגית אינה הדרך היעילה וההוגנת להכריע במחלוקת וכי ענינם של חברי הקבוצה אינו מנוהל בדרך מקובלת ובתום לב.

דיון והכרעה

16. על פי חוק תובענות ייצוגיות, יאשר בית המשפט תובענה כייצוגית אם מצא שהתקיימו התנאים הבאים: התביעה נמנית עם התביעות שניתן להגיש בענינן תובענה ייצוגית כמפורט

בית המשפט המחוזי בירושלים

19 ספטמבר 2021

ת"צ 31126-08-18 גנור נ' כספונט בע"מ

בתוספת השנייה לחוק; למבקש עילת תביעה המעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהשאלות הנדונות יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה; תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות העניין; וקיים יסוד סביר להניח כי עניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינהל בדרך הולמת ובתום לב.

17. בענייננו אין חולק בין הצדדים באשר להתקיימותו של התנאי הראשון. המחלוקת בין הצדדים מתייחסת לכל יתר התנאים – לסוגיית קיומה של עילת תביעה אישית וייצוגית, לקיומן של שאלות מהותיות המשותפות לחברי הקבוצה וההסתברות שאלו יוכרעו לטובת הקבוצה, להתאמת התובענה לבירור כתובענה ייצוגית ולתום לבו של המבקש.

18. אקדים ואומר כי לאחר שבחנתי את הראיות ושקלתי את טענות הצדדים, הגעתי למסקנה כי עלה בידי המבקש להניח תשתית עובדתית וראייתית מספקת לקיומה של עילת תביעה אישית וייצוגית, ולכך שקיימת אפשרות סבירה שהשאלות המשותפות העולות בתובענה יוכרעו לטובת הקבוצה. כן הונחה תשתית מספקת להתקיימותם של יתר התנאים הדרושים לאישורה של התובענה כייצוגית. לפיכך מסקנתי היא שדין בקשת האישור להתקבל.

נגישות מכונות למתן שירות אוטומטי – רקע נורמטיבי

19. תחום הנגישות לבעלי מוגבלויות בישראל מוסדר בעיקרו בחוק שוויון זכויות. מטרת החוק, כפי שהוגדרה בס' 2 לחוק, היא "להגן על כבודו וחירותו של אדם עם מוגבלות, ולעגן את זכותו להשתתפות שוויונית ופעילה בחברה בכל תחומי החיים, וכן לתת מענה הולם לצרכיו המיוחדים באופן שיאפשר לו לחיות את חייו בעצמאות מרבית, בפרטיות ובכבוד, תוך מיצוי מלוא יכולתו". תקנות הנגישות שהותקנו מכוחו של החוק וכן תקני הנגישות של מכון התקנים הישראלי, נועדו לצקת תוכן למטרות אלה, לקבוע כללי נגישות פרטניים לכל אחד מהתחומים הנזכרים בחוק שוויון זכויות ולהפוך את הוראות החקיקה הכלליות לאופרטיביות.

20. חוק שוויון זכויות קובע את החובה להנגיש "שירות ציבורי", כהגדרתו בחוק, לאנשים עם מוגבלות. החוק קובע כי "שירות ציבורי יהיה נגיש לאנשים עם מוגבלות בהתאם להוראות לפי סימן זה". כן הוא קובע כי "מי שאחראי להספקת שירות ציבורי יבצע התאמות נגישות לאנשים

בית המשפט המחוזי בירושלים

19 ספטמבר 2021

ת"צ 31126-08-18 גנור נ' כספונט בע"מ

עם מוגבלות לפי סימן זה" (סעיף 19א(א) ו-(ב) לחוק). תקנות הנגישות, שהותקנו מכוחו של החוק, מטילות על נותני שירות ציבורי את החובה לבצע התאמות נגישות שונות לצרכיהם של בעלי מוגבלויות במגוון רחב של שירותים ציבוריים, ובין היתר את חובת הנגשתן של מכונות למתן שירות אוטומטי. חובה זו קבועה בתקנה 25 שכותרתה "מכונות למתן שירות אוטומטי", המורה כדלהלן:

"25(א) נותן שירות המספק שירות לציבור באמצעות מכונות למתן שירות אוטומטי, כגון מכונות לממכר אוכל ומשקאות, מכונות תשלום, מיתקנים לקבלת מידע, לרבות מדפסות אוטומטיות ומיתקנים שניתנים באמצעותם שירותי בנק, וכן מיתקנים להספקת מים חמים או קרים לשתייה – אך למעט מיתקנים שנועדו לשתייה מהברז במישרין – יספק את השירות כך שהמכונות יהיו נגישות לשימוש עצמאי של אנשים עם מוגבלות לפי פרטים אלה:

- (1) החייב יספק מכונות שמתקיימות בהן הוראות ת"י 1918 חלק 4 (2.11), בסעיף הדן במכונות למתן שירות אוטומטי...
- (2) הנחיות ההפעלה למכונה יינתנו בכיתוב בשפה פשוטה, בסמלול ובמידע שמיעתי, לפי העניין;
- (3) היתה הפעלת המכונה תלויה בזמן תגובה של המשתמש, לא יפחת זמן התגובה המרבי הנדרש להפעלת המכונה מ-60 שניות לכל פעולה; ואולם במיתקנים שניתנים באמצעותם שירותי בנק, זמן התגובה המרבי לא יפחת מ-45 שניות;
- (4) המכונה תסומל בסמל הנגישות הבין-לאומי לפי ת"י 1918 חלק 4...

(ב) ...

(ג) חייב בהתאמות נגישות לפי תקנה זו יבדוק את קיומן וזמינותן של מכונות נגישות כאמור בתקנת משנה (א), שניתן לרכוש או לייבא אותן באופן סביר; לא היו מכונות כאמור בנמצא, יהיה פטור מביצוע תקנה זו.

(ד) ...

(ה) למען הסר ספק, אין באמור בתקנה זו כדי לחייב נותני שירות בייצור מכונות אוטומטיות נגישות למתן שירות".

21. תקנה זו קובעת את התנאים בהם נדרשות לעמוד מכונות אוטומטיות למתן שירות המופעלות על ידי נותן שירות ציבורי, על מנת שהן תהיינה נגישות לשימוש עצמאי של בעלי מוגבלויות, לרבות הדרישה לעמידתן בהוראות תקן ישראלי 1918 חלק 4 (2.11). התקן האמור, העוסק, בין היתר, במכונות למתן שירות אוטומטי, פורסם לראשונה בשנת 2001 כחלק מסדרת תקנים שעניינם נגישות של בעלי מוגבלויות בסביבה הבנויה. תקן זה הפך למחייב בכל המתייחס להנגשת מכונות למתן שירות אוטומטי עם תחילתן של תקנות הנגישות, בשנת 2013. בחודש

בית המשפט המחוזי בירושלים

19 ספטמבר 2021

ת"צ 31126-08-18 גנור נ' כספונט בע"מ

פברואר 2015 עבר התקן עדכון בגדרו הורחבו הדרישות הכלליות שנמנו בתקן המקורי, הוספו דרישות מדידות לקביעת נגישות המכונות, ונוספו דרישות נגישות שונות שלא הופיעו בתקן המקורי.

22. לוח הזמנים לביצוע התאמות הנגישות נקבע בפרק ח' לתקנות הנגישות, שם נקבע כי אחראי למתן שירות שאינו רשות ציבורית, המספק שירות בחמישה מקומות ציבוריים או יותר, יבצע את התאמות הנגישות באופן הדרגתי, עד להשלמת כל התאמות הנגישות ביום 1.11.17 (תקנה 95 לתקנות הנגישות). עוד נקבע כי "שירות חדש" כהגדרתו בתקנות יש להנגיש עם תחילת מתן השירות (תקנה 105 לתקנות הנגישות).

נגישות מכשירי המשיבה

23. כאמור, אין, למעשה, חולק כי מכשירי הבנקאות האוטומטיים של המשיבה אינם עומדים בדרישות התקן החל. המבקש הגיש חוות דעת מומחה של מומחה לנגישות, מר ישראל אבן זהב, אשר בדק שבעה מכשירים של המשיבה, והגיע למסקנה כי המכשירים אינם עומדים בדרישות הדין בשורה של פרמטרים כפי שפורטו לעיל, ולפיכך אנשים עם מוגבלות אינם יכולים לעשות שימוש במכשירים. המשיבה לא הגישה חוות דעת החולקת על חוות הדעת שהוגשה ע"י המבקש. יתר על כן, בפניית המשיבה לנציבות שוויון זכויות פירטה המשיבה תחת הפרק "פערי הנגישות במכשיר הקיים" 13 דרישות תקן שאינן מקוימות במכשיריה, כפי שאותרו ע"י גב' גילה גרטל, מורשה לנגישות, ובהן גובה אמצעי ההפעלה, משך זמן תגובת המשתמש, גובה מרכז הצג, גודל גופן בהדפסה, משוב קולי ועוד (ר' מב' 2/ בעמ' 7. כן ר' סקר נגישות שצורף כנספח 2 לפניה מב' 2/ המביא ביתר פירוט את דרישות נגישות שנמצאו בלתי תקינות).

24. בחקירתו בבית המשפט, הודה מנכ"ל המשיבה, מר מוסי כץ, כי אין בנמצא מכשיר של המשיבה העומד בכל דרישות התקן. עוד הודה, בהתייחס למכשיר שהמשיבה החליטה לייצר, כפי שטענה לפני הנציבות, כי טרם הוצב ולו מכשיר אחד כזה לשירות הציבור (בעמ' 80 - 85 לפרוטוקול). מר כץ הוסיף והעיד כי קיימים מעל 1,000 מכשירים שהונמכו והעומדים בדרישות התקן מבחינת רכיב זה ("קצר נגיש"), אך בהמשך הודה כי גם לאחר הנמכת אותם המכשירים הם אינם עומדים בתקן המעודכן משנת 2015 (ר' עדותו בעמ' 96 לפרוטוקול, כן ר' פניית המשיבה לנציבות שוויון זכויות מב' 2/ בעמ' 10 ס' 8).

בית המשפט המחוזי בירושלים

19 ספטמבר 2021

ת"צ 31126-08-18 גנור נ' כספונט בע"מ

25. להשלמת התמונה העובדתית יצוין, כי בעת כניסת תקנות הנגישות לתוקפן היו ברשות המשיבה כ-1000 מכשירים (ר' עדות מר כץ בעמ' 86 ומוצג מב/1). מאז רכשה המשיבה עוד כ-2,500 מכשירים, כולם מכשירים שאינם עומדים בדרישות הנגישות שבדין. עוד יצוין כי כמות המכשירים שבבעלות המשיבה עולה על כמות המכשירים של כל הבנקים גם יחד (ר' החלטת הנציבות מב/3).

26. סיכום הדברים הוא שמכשירי הבנקאות האוטומטיים של המשיבה אינם נגישים, הן אלה שהיו ברשותה בעת כניסת תקנות הנגישות לתוקפן והן אלפי המכשירים שרכשה מאז.

החייב בהנגשת המכונות האוטומטיות של המשיבה

27. המשיבה אינה חולקת על כך שהשירות הניתן לציבור באמצעות המכשירים האוטומטיים שבבעלותה נמנה עם השירותים המחויבים בביצוע התאמות נגישות לבעלי מוגבלויות. טענתה היא, כי חובה זו אינה חלה עליה אלא על זכייניה. המשיבה טוענת, כאמור, כי היא משכירה את המכשירים לזכיינים בתמורה לדמי שכירות חודשיים ולתשלום בגין שירותי סליקה שהיא מספקת לזכיינים. עוד היא טוענת כי לאחר השכרת המכשירים היא "יוצאת מהתמונה", ואילו הזכיינים אחראים לכל ההיבטים הקשורים בהפעלת המכשירים, בהם מיקום המכשירים, הזמנים בהם ניתן להשתמש בהם, גובה העמלות הנגבות במכשירים, הטענת השטרות במכשירים ועוד. כל אלה, כך לפי הנטען, מסורים כולם לשיקול דעתם הבלעדי של הזכיינים ללא כל מעורבות מצד המשיבה. גם העמלות המתקבלות מן המכונות הן הכנסתם של הזכיינים בלבד.

28. המשיבה טוענת, אם כן, כי היא אינה אחראית "להספקת שירות ציבורי" כמשמעותו בס' 19א(ב) לחוק שוויון זכויות, ולפיכך אין היא חייבת בביצוע התאמת נגישות. המשיבה טוענת כי פועלה מתמצה בהשכרת המכשירים לזכיינים ולא במתן שירותי משיכת כספים לציבור. כן היא טוענת כי הזכיינים, האחראים לכל ההיבטים הקשורים בשימוש ובהפעלת המכשירים, הם אלה אשר מספקים שירות לציבור. המשיבה מוסיפה וטוענת כי פעילותה בהשכרת המכשירים דומה לפעילות של יבואן או יצרן של מכשירים אוטומטיים אשר אינם כפופים לחובת ההנגשה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

19 ספטמבר 2021

ת"צ 31126-08-18 גנור נ' כספונט בע"מ

29. ס' 19א(ב) לחוק שוויון זכויות מטיל את ביצוע התאמות הנגישות על "מי שאחראי להספקת שירות ציבורי". "שירות ציבורי" הוגדר, בין היתר, כ"שירות מהשירותים המפורטים בתוספת השניה המיועד לכלל הציבור או לחלק בלתי מסוים ממנו", ובין היתר "שירות בנקאות". תקנה 2 לתקנות הנגישות קובעת כי "החייב בביצוע התאמות נגישות לשירות ציבורי הוא האחראי להספקת שירות כאמור בס' 19א(יב), לרבות בעלי השירות, מחזיק או מפעיל שלו".

30. אין חולק שהמשיבה היא בעלת המכשירים (ור' גם תשובת המשיבה לשאלת נציבות שוויון זכויות מב/1). מן הראיות שהובאו עולה כי בניגוד לנטען על ידה, המשיבה אינה "יוצאת מן התמונה" בשום שלב, ולמעשה היא מעורבת בהפעלת המכשירים ובמתן השירות לציבור. כך, באתרה במרשתת מתארת המשיבה את פעילותה באופן הבא: "חברת כספונט פועלת להצבת מערך כספומטים (ATM) פרטיים, המאפשרים לצרכן זמינות ונגישות לכסף מזומן. מכשירי משיכת המזומנים שלנו מוצבים ברחבי הארץ במגוון בתי עסק, רשתות קמעונאיות, אתרי בילוי, מרכזי קניות... שותפות עסקית זו מאפשרת לנו להציע מעטפת שירות מלאה לכלל מחזיקי הכרטיסים המגנטיים בישראל ושירות מקיף לבעלי העסקים הכולל הצבת כספומט, חיבורו למרכז הטיפול, מרכז שירות ומערך סליקה מתקדם" (נספח 10 לבקשת האישור). מנכ"ל המשיבה, מר כץ, טען בתצהירו כי הודעה זו באתרה של המשיבה היתה שגויה ובינתיים תוקנה על ידי המשיבה. ואולם, תיאור דומה של המשיבה ניתן גם בפנייתה של המשיבה לנציבות שוויון זכויות, שם ציינה המשיבה כי "כספונט מציעה מעטפת שירות מלאה לכלל מחזיקי הכרטיסים בישראל ושירות מקיף לבעלי העסקים...". כן ציינה כי "פעילותנו מתמקדת במתן מזומנים למשתמשי מסופי החברה" (מב/2, בעמ' 3).

31. זאת ועוד. מתיאור פעילות המשיבה כפי שנמסר לנציבות ומחקירתו של מר כץ עלה, כי המשיבה מפעילה את מכשירי הבנקאות באמצעות 75 מפיצים הפועלים מטעמה מכוח התקשרות חוזית עמה. גם ארבעת הטכנאים המטפלים במכשירים הם עובדי המשיבה. עוד עלה מעדותו של מר כץ כי למשיבה שירות לקוחות, ובמקרה של תקלה במשיכת הכסף תוך חיוב המושך, מוצע למושך ליצור קשר עם שירות הלקוחות של המשיבה (מב/11). מר כץ הוסיף והודה בחקירתו כי זהו שירות שהוא נותן "למשתמש הסופי" (ר' בעמ' 158 לפרוטוקול, כן ר' דברי מר כץ בסיכום הישיבה הנכלל במב/12 ולפיהם כספונט "נותנת שירות ישיר ללקוח באמצעות מוקד שירות").

בית המשפט המחוזי בירושלים

19 ספטמבר 2021

ת"צ 31126-08-18 גנור נ' כספונט בע"מ

32. אוסיף, שחרף טענותיה לפיהן הזכיינים הם האחראים לכל ההיבטים הקשורים בשימוש ובהפעלת המכשירים ואילו היא "יוצאת מן התמונה", המשיבה לא הגישה לבית המשפט כל תיעוד מהתקשרויותיה החוזיות עם זכייניה. גם התקשרויותיה החוזיות עם מפיציה לא הוגשו לבית המשפט, אף שניתן היה ללמוד ממסמכים אלה על טיב יחסיה עם זכייניה ומפיציה. דומה כי גם פנייתה של המשיבה לנציבות בבקשה להקלות בדרישות הנגישות מעידה עליה כי ראתה בעצמה את הגורם האחראי לעמידה בדרישות אלה, וכי ביסוד פנייתה לא עמד אינטרס עסקי גרידא. זאת במיוחד שעה שערכה בפנייתה הבחנה ברורה בין דרישות נגישות החלות עליה ובין אלה שהן לטענתה "באחריות" זכייניה (ור' למשל סקר הנגישות שצירפה המשיבה לפנייתה לנציבות מב/2, והתייחסותה לס' 2.11.1 ולס' 2.4.1).

33. המבקש הניח, אפוא, תשתית ראייתית מספקת לקיומה של אפשרות סבירה שייקבע שהמשיבה היא "האחראי להספקת שירות" לרבות בעלת השירות או מפעילתו, ולכן היא החייבת בביצוע התאמות הנגישות.

היקף החובה המוטלת על המשיבה

34. המשיבה טוענת כי גם אם ייקבע כי היא האחראית להספקת השירות, ולכן כפופה לחובות ההנגשה שבדין, עדיין בקשת האישור נעדרת עילה, משלא הוכח כי היה באפשרות המשיבה לרכוש או לייבא מכשירים נגשים באמצעים סבירים. המשיבה טוענת כי תקנה 25 לתקנות הנגישות אינה קובעת חובה מוחלטת להנגשה אלא חובה מסויגת ותחומה להנגשת המכונות בכפוף לכך שניתן לרכוש או לייבא מכונות נגישות באופן סביר. ככל שלא ניתן לעשות כן, פטורה המשיבה מחובת ההנגשה. עוד צוין כי על פי תקנות הנגישות ספק השירות אף אינו חייב לייצר מכונות נגישות.

35. המשיבה טוענת כי מהבדיקות שערכה עלה, כי לא ניתן להנגיש את המכשירים הקיימים או לרכוש ולייבא מכשירים נגשים באמצעים סבירים, זאת בשים לב למאפייני פעילותה ומאפייני המכשירים שהיא משכירה. המשיבה טוענת כי הרווח המופק על ידי הזכיינים מן העמלות המשתלמות להם נמוך יחסית בשל מיעוט הפעולות המבוצעות במכשירים, ולפיכך דמי השכירות אותם הם נדרשים לשלם למשיבה אמורים להיות נמוכים יחסית. בשל כך, המכשירים המשמשים את המשיבה לצורך פעילותה העסקית הם מכשירים פשוטים וזולים מאוד בהשוואה למכשירים בהם

בית המשפט המחוזי בירושלים

19 ספטמבר 2021

ת"צ 31126-08-18 גנור נ' כספונט בע"מ

עושים שימוש בנקים וחברות מתחרות: מבחינת החומרה מדובר במכשיר קטן וקל ואילו התוכנה פשוטה ומאפשרת רק פעולות מעטות. בשל מאפיינים אלה, עלות מכשיר של המשיבה עומדת על כ-2,000 עד 2,500 דולר למכשיר, והעלויות הכרוכות בהתקנתו, פירוקו או החזקתו נמוכות.

36. המשיבה טוענת כי במהלך השנים היא ביצעה בדיקות נרחבות, בארץ ובחו"ל, במטרה לבחון אם ניתן להנגיש את המכשיר הקיים, ולחלופין, לייבא או לרכוש מכשיר חדש שיתאים לפעילותה העסקית מבחינת מאפייני המכשיר והעלויות הכרוכות בהפעלתו. הבדיקות שערכה העלו כי לא ניתן להנגיש את המכשיר הקיים באמצעים סבירים וכי אין בנמצא מכשיר נגיש אשר מתאים לאופי הפעילות של המשיבה שניתן לרכוש או לייבא באמצעים סבירים.

37. באשר לניסיונות להנגשת המכשיר הקיים, ציינה המשיבה כי לא עלה בידה להנגישו. לא ניתן היה להגדיל את הגופן בו נעשה שימוש במכשיר בלא להגדיל את המסך, ולמעשה בלא להחליף את המכשיר כולו. גם התקנת אמצעי שמע במכשיר לא התאפשרה בשל בעיה טכנולוגית במכשיר הקיים. נתגלו קשיים גם בקשר להנמכת המכשיר, אולם לאחר תהליך ארוך ומורכב של תכנון חלקו התחתון של המכשיר, נמצא פתרון לכך והמכשירים החדשים של המשיבה מיוצרים כולם עם חלק תחתון מקוצר (שכאמור לעיל אף הוא אינו עומד בדרישות התקן).

38. באשר לניסיונות לרכישת מכשיר חדש ונגיש, טוענת המשיבה כי בדיקה שערכה העלתה כי אין בנמצא, בארץ או בחו"ל, מכשיר נגיש שניתן לרכוש באמצעים סבירים אשר יתאים למאפייני הפעילות של המשיבה. כך פנתה המשיבה לחברת י.א. מיטווק, שהיא היבואנית המרכזית של מכשירי בנקאות אוטומטיים בישראל, על מנת לבדוק את האפשרות לרכוש ממנה מכשירים מוגנים, אולם הבדיקה העלתה כי עלות המכשירים גבוהה מאוד (15,000-17,000 דולר לערך), עלות אחזקתם החודשית גבוהה אף היא (כ-1,000 ₪ למכשיר) וגם תהליך ההתקנה של המכשיר כרוך בעלויות נכבדות. מסיבות דומות לא ניתן היה לרכוש מכשירים כאלה מן היבואנית המתחרה, חברת טלדור. במהלך 2016 פנתה המשיבה גם לחברת טריטון, חברה אמריקאית שהיא יצרנית מובילה של מכשירים אוטומטיים, אולם התברר כי מבחינה טכנולוגית לא ניתן לחבר את המכשירים של חברה זו למרכז המחשוב של המשיבה. מנכ"ל המשיבה הוסיף ובדק מכשירים נוספים במהלך כנס בו השתתף אולם גם אלה לא התאימו לפעילותה העסקית של המשיבה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

19 ספטמבר 2021

ת"צ 31126-08-18 גנור נ' כספונט בע"מ

39. על יסוד האמור טוענת המשיבה, כי משלא היה ביכולתה לרכוש או לייבא מכשיר נגיש באמצעים סבירים, היא פטורה מביצוע התאמות נגישות במכשירה.

40. תקנה 25(ג) לתקנות הנגישות קובעת כדלהלן:

"חייב בהתאמות נגישות לפי תקנה זו יבדוק את קיומן וזמינותן של מכונות נגישות כאמור בתקנת משנה (א), שניתן לרכוש או לייבא אותן באופן סביר; לא היו מכונות כאמור בנמצא, יהיה פטור מביצוע תקנה זו"

עוד קובעת תקנה 25(ה):

"למען הסר ספק, אין באמור בתקנה זו כדי לחייב נותני שירות בייצור מכונות אוטומטיות נגישות למתן שירות"

לאור האמור בתקנות משנה אלה, מקום בו לא קיימות מכונות אוטומטיות למתן שירות נגישות וזמינות, אשר ניתן לרכוש או לייבא אותן באופן סביר, פטור החייב בהתאמות נגישות מהנגשתן.

41. בענייננו לא ראיתי לקבל בשלב זה את טענות המשיבה, בהעדר תשתית ראייתית מספקת לתמיכתן. אכן, תקנה 25(ג) אינה מחייבת להנגיש מכונות אוטומטיות ככל שלא ניתן לרכושן או לייבאן באופן סביר, אולם היא מחייבת את החייב בהתאמות נגישות לערוך בדיקה של "קיומן וזמינותן של מכונות נגישות". המשיבה טוענת כי היא אמנם ביצעה במהלך השנים בדיקות נרחבות כאלה, בארץ ובחו"ל, אולם בפועל הובאו מטעמה ראיות דלות ובלתי מספקות לבדיקות האמורות, אשר לא ניתן להסיק מהן שלא ניתן לרכוש או לייבא באופן סביר מכונות נגישות. כך למשל, לא הובא כל תיעוד לתמיכת פנייתה הנטענת של המשיבה לחברת י.א. מיטווק, שהיא לטענתה היבואנית המרכזית של מכשירי בנקאות אוטומטיים בישראל, ואף לא לתוצאות פנייתה. מנכ"ל המשיבה טען אמנם בחקירתו כי כל בירוריו עם מיטווק נעשו בע"פ (בעמ' 107 לפרוטוקול) אולם אין בהסבר זה כדי למנוע הבאת נציג החברה לעדות, ולחלופין, לתמוך טענות המשיבה בחוות דעת מומחה. גם יתר טענות המשיבה, בין בהתייחס לעלות המכונות הקיימות ותחזוקתן ובין בהתייחס לבדיקותיה לא נתמכו בראיות, למעט הצעת מחיר יחידה שניתנה לה בשנת 2018 ע"י חברת טלדור (מב/4). ויודגש, כי בניגוד לטענות המשיבה, הנטל להוכיח כי נערכה בדיקה זו ולא נמצאה מכונה שניתן לרכוש או לייבא באופן סביר, מוטל על נותן השירות החייב בהתאמת נגישות ולא על המבקש.

בית המשפט המחוזי בירושלים

19 ספטמבר 2021

ת"צ 31126-08-18 גנור נ' כספונט בע"מ

42. לאור האמור, המשיבה לא עמדה בשלב זה בנטל להוכיח כי אף שרכשה כ-2,500 מכשירי בנקאות אוטומטיים ממועד תחילתן של תקנות הנגישות, לא ניתן היה לרכוש או לייבא מכונות נגישות באופן סביר.

החלטת נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות

43. המשיבה טוענת כי אף שהחוק אינו מחייב נותני שירות בייצור מכונה נגישה, בחנה המשיבה אפשרות לייצור מכשיר חדש ונגיש. לצורך כך היא יצרה קשר עם חברת אמפנול הישראלית על מנת שזו תייצר עבורה מכשיר נגיש, ואף פנתה לחברה נוספת לצורך ביצוע התאמות תוכנה. בהמשך לכך, היא גיבשה עם גב' גילה גרטל, יועצת נגישות, תכנית להנגשת מכשיריה, ועל בסיס תכנית זאת פנתה לנציבות שוויון זכויות בבקשה לפריסה של ביצוע התאמות נגישות במכשיריה בהתאם לסעיף 19ד1 לחוק שוויון זכויות. לאחר המצאת הנתונים הקשורים לפעילותה העסקית, נעתרה הנציבות לפנייתה וקבעה לה הסדר הנגשה ספציפי, ולפיו עליה להנגיש את כל המכשירים שברשותה עד לשנת 2023. עוד קבעה הנציבות כי האחריות ל"סימן מאתר או שלט קולי ומיקום המכונות" חלה על הזכיינים. המשיבה מוסיפה וטוענת כי מאז מתן החלטת הנציבות היא פועלת בהתאם לתכנית ההנגשה שאושרה על ידי הנציבות.

44. המשיבה טוענת כי בשים לב להחלטת הנציבות המתירה לה להנגיש את מכשיריה עד לשנת 2023, לא עומדת למבקש עילת תביעה. לטענתה, בנסיבות בהן הגורם המוסמך על פי חוק קבע למשיבה הסדר ספציפי וחלופי ללוח הזמנים הקבוע בתקנות הנגישות להנגשת מכשיריה, לא ניתן להגיש תביעה נגד המשיבה על יסוד לוח הזמנים הקבוע בתקנות הנגישות, וכי כל החלטה אחרת תרוקן מתוכן את החלטת הנציבות ואת סמכותה לקבוע הסדרי נגישות חלופיים.

45. המבקש טוען מנגד כי החל משנת 2013, מועד בו חלה עליה חובת ההנגשה, לא עשתה המשיבה דבר, ולמעשה היא הפרה את החובות המוטלות עליה מכוח תקנות הנגישות לאורך שנים. רק במחצית שנת 2017 פנתה המשיבה לראשונה לנציבות, אולם הנציבות, בהחלטתה, לא פטרה את המשיבה מחובת ביצוע ההתאמות ואך קבעה תכנית הדרגתית לביצוען. יתר על כן, המשיבה לא קיימה את התנאים והדרישות שנקבעו על ידי הנציבות. המבקש מוסיף וטוען כי החלטת הנציבות

בית המשפט המחוזי בירושלים

19 ספטמבר 2021

ת"צ 31126-08-18 גנור נ' כספונט בע"מ

אין עניינה בהפרות העבר אלא בקביעת הסדר לעתיד, ואף לו עמדה המשיבה בדרישות הנציבות לא היה בכך כדי לשחררה מאחריות על הפרותיה בעבר, וגם בהחלטת הנציבות אין כל תימוכין לכך.

46. בחינת המסמכים שהמציאה המשיבה בכל הקשור לפנייתה לנציבות (בעקבות בקשת המבקש לגילוי מסמכים) מעלה, כי ביום 19.7.17, מספר שנים לאחר כניסת תקנות הנגישות לתוקפן וסמוך למועד בו היה עליה להשלים את כל התאמות הנגישות, פנתה המשיבה לנציבות בבקשה למתן הקלות ולפטור אותה מביצוע התאמות נגישות מסוימות. המשיבה טענה בבקשתה כי אף שחיפשה מכשירים נגשים המתאימים להפעלה בישראל ולמודל העסקי של המשיבה, היא לא מצאה מכשיר כזה. לפיכך החליטה לפתח דגם חדש נגיש במלואו שתחילת התקנתו בארץ צפויה בשנת 2019. המשיבה ביקשה לבצע התאמות נגישות למכשירים הקיימים שיבוצעו בחלקן עד לשנת 2018 ובחלקן עד לשנת 2021. לגבי חלק מן ההתאמות נתבקש פטור. כן ביקשה להחליף את המכשירים בהדרגה עד לשנת 2029, כך שחלק מן המכשירים יוחלפו במכשיר חדש ונגיש בהתאם לדגם המתוכנן ובחלקם יוחלף החלק התחתון בלבד באופן שאלה עדיין לא יעמדו בתקן המעודכן ("קצר נגיש") (מוצג מב/2, כן ר' עמ' 2-1 לתשובת הנציב מב/3).

47. בהחלטת הנציב שניתנה ביום 6.2.18, לאחר שנועץ בחברה לייעוץ כלכלי, הורה הנציב כדלהלן:

א. המשיבה תבצע התאמות מידע (כדוגמת הגדלת גודל גופן, תצוגה בניגוד חזותי, הארכת זמן תגובה של המשתמש וגודל גופן בהדפסה), בהתאם לבקשתה, עד לחודש אוקטובר 2018.

ב. על המשיבה להחליף בהדרגה את כלל המכשירים למכשירים חדשים ונגשים החל משנת 2019 ועד לשנת 2023 כך שבסוף שנת 2023 כולם יהיו נגשים ותקניים. זאת לפי לוח הזמנים הבא: 850 מכשירים יוחלפו בשנת 2020, 1,700 מכשירים בשנת 2021, 2,550 מכשירים בשנת 2022 ו-3,400 מכשירים בשנת 2023.

ג. המשיבה נדרשה להעביר לנציבות עד ליום 1.1.19, תכנית הדרגתית מפורטת להנגשה בה יצוין אלו מכשירים יונגשו בכל שנה, כולל מיקום מדויק של העמדתם.

ד. לגבי סימן מאתר או שלט קולי ומיקום המכונות, קיבל הנציב את טענת המשיבה כי האחריות לכך מוטלת על המקום בו מוצבת המכונה. המשיבה נתבקשה לפעול לכך

בית המשפט המחוזי בירושלים

19 ספטמבר 2021

ת"צ 31126-08-18 גנור נ' כספונט בע"מ

שבחוזיה עם המפצים והזכיינים יוכנס סעיף המחייב הצבת המכשיר במקום נגיש ופנוי ממכשולים.

ה. לגבי החיבור לאוטויות צוין כי על פי התקן על המכשירים לכלול לפחות שני אמצעי תקשורת חלופיים להפעלת המכונות ולקבלת המידע, כגון אמצעים חזותיים ומישוריים, אמצעים חזותיים וקוליים ולא דווקא אוטויות (ר' תשובת הנציב מב/3).

48. המשיבה הגישה לנציבות תכנית להנגשת מכשיריה בו פירטה, לכאורה, את מועד ההחלפה של כל מכשיר ממכשיריה החל משנת 2019 ועד לשנת 2023 (מב/6). צוין כי הדבר נעשה לכאורה, מאחר שבחקירתו בבית המשפט טען מנכ"ל המשיבה תחילה כי אמנם מדובר בתכנית להחלפת המכשירים למכשיר חדש (בעמ' 115), אולם בהמשך טען כי מדובר בתכנית להנמכת המכשירים ל"קצר נגיש" וכי טרם הגיש לנציבות תכנית להחלפת המכשירים במכשיר חדש (בעמ' 116 - 118).

49. מכל מקום, הנציב בהחלטתו פירט את קצב החלפת המכשירים משנת 2020 ועד 2023. כך קבע, בין היתר, כי בשנת 2020 יוחלפו 850 מכשירים, ובשנת 2021 יוחלפו 1,700 מכשירים למכשיר חדש ונגיש. מנכ"ל המשיבה, מר כץ, הודה בעדותו כי עד למועד מתן עדותו ב-1.2.21 טרם הוחלף ולו מכשיר אחד (בעמ' 100 ובעמ' 122-123). משנשאל כמה מכשירים הוא מתכוון להחליף ציין, כי ב"תרחיש אופטימי" יוחלפו 200 מכשירים בשנת 2021 וב-2022 בין 300 ל-400 מכשירים, ו"קשה לו להתנבא" כמה יוחלפו ב-2023 (בעמ' 125-126). יתר על כן, מנכ"ל המשיבה דווח לנציבות, במכתבו מיום 5.1.20, כי "משלוח ראשון של המכשירים החדשים צפוי להגיע לארץ ב 25 לינואר 2020 ועם קבלתם יתבצע הליך פיילוט שלאחריו, ובהתאם לתוצאותיו, תחל החברה בפריסת מכשירים נגשים" (מכתב המשיבה מב/8). ואולם, בעדותו הודה כי לא החל כל פיילוט (בעמ' 138). מנכ"ל המשיבה טען בעדותו באורח כללי לעיכובים ביישום התכנית אולם לא עדכן את הנציבות ולא פנה בכל בקשה להארכת המועדים שנקצבו למשיבה.

50. זאת ועוד. כזכור נקבע ע"י הנציב כי המשיבה תבצע התאמות מידע (הגדלת גודל גופן, תצוגה בניגוד חזותי, הארכת הגבלת זמן וגודל גופן בהדפסה), עד לחודש אוקטובר 2018, בהתאם לבקשתה. מנכ"ל המשיבה טען בעדותו כי הגדלת גודל הגופן אכן בוצעה (אף שלא ידע לומר מה היה גודל הגופן לפני השינוי ואחריו), אולם הודה כי הארכת זמן התגובה לא תוקנה ואף טען שהדבר בלתי ניתן לביצוע (בעמ' 129-130). לגבי גודל גופן בהדפסה דווחה המשיבה לנציבות, לפי דרישת הנציבות, כי "את גודל הגופן בהדפסה לא ניתן היה להגדיל בשל מגבלות טכניות של המדפסת..."

בית המשפט המחוזי בירושלים

19 ספטמבר 2021

ת"צ 31126-08-18 גנור נ' כספונט בע"מ

(ס' 6.1 למכתב המשיבה לנציבות מיום 5.1.20 מב/8). מר כץ הוסיף והודה כי גם אם מכניסים אוזניות לשקע המתאים במכשירי המשיבה, לא מתקבל כל מידע קולי באוזניות בכל מכשירי המשיבה ואף טען שהדבר "בלתי אפשרי לתיקון" (בעמ' 139-140), זאת אף שבבקשת המשיבה מן הנציבות צוין כי "טיפול טכני ברכיב חיבור לאזניות יבוצע בפריסה הדרגתית עד 10.21" (מב/2 בעמ' 8 וכן בעמ' 10 פריט 12).

51. אוסיף כי ביום 5.12.19 פנתה נציבות שוויון זכויות למשיבה בדרישה להגשת דווח על התקדמות הנגשת המכשירים בהתאם להחלטה שניתנה. בדרישתה ציינה כי אי ביצוע התאמות נגישות מהווה עילה להוצאת צו נגישות נגד המשיבה שהפרתו מהווה עבירה פלילית, וכי מעשה או מחדל בניגוד להוראות חוק השוויון הוא עוולה אזרחית (מב/7). כאמור, מתשובת המשיבה לנציבות (מב/8) ומעדות מר כץ בבית המשפט עולה כי המשיבה לא עצמה בהחלטת הנציבות ואף רחוק מכך.

52. לסיכום פרק זה, המשיבה אכן פנתה לנציב בבקשות שונות, אולם התעלמה לחלוטין מרוב החלטותיו. המשיבה הפרה אפילו את ההחלטות שניתנו בהתאם לבקשותיה שלה. ממילא היא רחוקה מלקיים את תכנית ההנגשה שקבע הנציב. בנסיבות אלה, אין ביכולתה להישען על החלטת הנציב ככזו המקנה לה הגנה מפני הטענות להפרת חובת ההנגשה שהועלו בבקשת האישור.

עוולה ונזק

53. הוראת סעיף 19 נא(א) לחוק שוויון זכויות קובעת כי מעשה או מחדל בניגוד להוראה לפי פרק זה...הוא עוולה אזרחית, והוראות פקודת הנזיקין [נוסח חדש], יחולו עליו, בכפוף להוראות סעיף זה".

54. המשיבה טוענת כי המבקש לא הוכיח קיומו של נזק. באשר לתביעת המבקש לפיצוי בלא הוכחת נזק, המשיבה אינה חולקת על כך שהמבקש רשאי לתבוע פיצויים בלא הוכחת נזק בתביעה שעילתה בפרק 1 לחוק שוויון זכויות, אולם היא טוענת כי חל עליה החריג שבסעיף 19 נא(ג)(3) לחוק שוויון זכויות. חריג זה קובע כי "בית המשפט לא יפסוק פיצויים בלא הוכחת נזק...אם הוכיח

בית המשפט המחוזי בירושלים

19 ספטמבר 2021

ת"צ 31126-08-18 גנור נ' כספונט בע"מ

הנתבע אחד מאלה:....(3) הוא פנה לנציבות זמן סביר לפני הגשת התביעה בשאלתה". המשיבה טוענת כי פנתה בשאלתה לנציבות חודשים רבים לפני הגשת בקשת האישור, ולפיכך תביעת המבקש עומדת בסתירה חזיתית להוראות החוק.

55. דין טענת המשיבה להידחות. הצגת שאלתה לנציב מוסדרת בס' 19 מד לחוק שוויון זכויות ועניינה קבלת מידע מן הנציב (תוך 60 יום מיום הפניית השאלתה) בנושאים מוגדרים. הוראה זו אינה מכוונת למי שביקש פטור מביצוע התאמות נגישות לפי ס' 19 יד1 לחוק ונדחה, או למי שנקבעה בעניינו חובת ביצוע התאמות נגישות חלופיות והוא לא ביצען. מעבר לדרוש אציין, כי גם מקום בו לא ניתן לפסוק פיצוי ללא הוכחת נזק בגין עוולה לפי חוק השוויון, ניתן לפסוק פיצוי בגין נזק לא ממוני בשל תחושות העלבון וההשפלה הנגרמות לאנשים עם מוגבלות בשל הפגיעה בזכות לכבוד ולשוויון.

סיכום ביניים

56. המבקש הניח, אפוא, תשתית עובדתית וראייתית מספקת לשלב זה של הדיון לטענתו כי המשיבה הפרה את חובתה לבצע התאמות נגישות במכשירי הבנקאות שבבעלותה, כי קמה לו עילת תביעה לפי ס' 19 נא לחוק שוויון זכויות, וכי קיימת אפשרות סבירה שהשאלות המשותפות העולות בתובענה בענין זה יוכרעו לטובת הקבוצה.

קיומם של יתר התנאים הדרושים לאישורה של תובענה ייצוגית

57. המשיבה טוענת כי תובענה ייצוגית אינה הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין. נטען גם לענין זה כי לא עמדה בפני המשיבה האפשרות לרכוש מכשיר נגיש, וכי המשיבה החליטה לייצר בעצמה מכשיר נגיש מעבר לנדרש בחוק. כן צוין כי נתקבלה בעניינה החלטת הנציבות להנגשת המכשירים עד לשנת 2023. נטען כי בנסיבות אלה אין מקום להתיר ניהול תובענה ייצוגית נגד המשיבה. עוד נטען שאין מדובר בקבוצה הומוגנית וכי אישור הבקשה יחייב בירור פרטני ביחס לכל חבר קבוצה. נטען גם שהמבקש לא הוכיח כי חברי הקבוצה עושים שימוש במכשירי הבנקאות של המשיבה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

19 ספטמבר 2021

ת"צ 31126-08-18 גנור נ' כספונט בע"מ

58. הנני סבורה כי תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת. מדובר בתובענה שעילתה אי הנגשת מכונות אוטומטיות למתן שירות לשימושם של אנשים עם מוגבלות בהתאם להוראות הדין. מדובר בסוגיה בעלת חשיבות חברתית שיש בה כדי להגשים את מטרות חוק תובענות ייצוגיות, לרבות קידום אינטרס אכיפת הדין והרתעה מפני הפרתו. יש בה כדי לאפשר לאוכלוסיית בעלי המוגבלויות לקבל סעד הולם ולממש את זכותם לחיים של עצמאות ושוויון. באשר לטענות המשיבה לענין זמינותו של מכשיר נגיש ולענין החלטת הנציבות, לטענות אלה ניתנה התייחסות לעיל.

59. המבקש אף הוכיח שקיימת קבוצה של נפגעים שמתעוררות בעניינה שאלות משותפות. למשיבה אלפי מכונות אוטומטיות למתן שירותי בנקאות הפרוסות בכל הארץ באלפי אתרים, בהם בתי חולים, בתי מלון, תחנות רכבת, קיבוצים, מושבים ועוד. כל המכונות הללו אינן נגישות לאנשים עם מוגבלות. עובדות אלה מעידות כשלעצמן על קיומה של קבוצה שמתעוררות בעניינה שאלות מהותיות משותפות. שאלות אלה הן: האם עוולה המשיבה כלפי חברי הקבוצה בהפרת הוראות חוק השוויון ותקנותיו ואי הנגשת מכשירי הבנקאות לאנשים עם מוגבלות, ואם כן - מהו הסעד לו זכאים חברי הקבוצה בגין כך.

60. עוד אני סבורה כי עניינם של חברי הקבוצה ייוצג וינוהל ע"י המבקש ובאי כוחו בדרך הולמת ובתום לב, ולטענות המשיבה בענין זה, הנטועות בסוגיית העילה, ניתנה כאמור התייחסות לעיל.

סוף דבר

61. הוכח, אם כן, כי התקיימו התנאים הדרושים לאישורה של התובענה כייצוגית. לפיכך, אני מאשרת את התובענה כייצוגית וקובעת כדלקמן:

- א. הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה הייצוגית היא: כל אדם עם מוגבלות, כהגדרתו בחוק שוויון זכויות, אשר נמנע ממנו לעשות שימוש במכונות האוטומטיות למתן שירות של המשיבה בשל אי הנגשתן בניגוד להוראות הדין.
- ב. זהות התובע המייצג ובאי כוחו הם כמפורט בכותרת להחלטה זו.

בית המשפט המחוזי בירושלים

19 ספטמבר 2021

ת"צ 31126-08-18 גנור נ' כספונט בע"מ

ג. עילת התביעה היא עוולה לפי ס' 19 נא לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ"ח-1998.

ד. השאלות המשותפות לחברי הקבוצה הן כמפורט בס' 59 לעיל.

ה. הסעדים הנתבעים הם מתן צו שיחייב את המשיבה לפעול להנגשת כל מכשירי הבנקאות האוטומטיים שבבעלותה, ופיצוי חברי הקבוצה בגין הנזק שנגרם להם, לרבות פיצוי ללא הוכחת נזק.

62. באי-כוח הצדדים יפעלו לפרסום הודעה על אישור התובענה הייצוגית, כאמור בסעיף 25 לחוק תובענות ייצוגיות. ההודעה תכלול את הפרטים הנדרשים על-פי סעיף 14(א) לחוק, בהתאם להחלטה זו. ההודעה תפורסם עד ליום 10.10.21 בשלושה עיתונים יומיים נפוצים, אחד מהם בשפה הערבית. המשיבה תישא בהוצאות הפרסום.

63. המשיבה תגיש את כתב הגנתה עד ליום 1.12.21.

64. דיון מקדמי בתובענה הייצוגית יתקיים ביום 10.1.22 בשעה 09:30.

65. המשיבה תשלם לב"כ המבקש את הוצאות הבקשה, בגין שלב זה של הדיון, בסך של 50,000 ₪.

מוכירות בית המשפט תמציא ההחלטה לב"כ הצדדים.

ניתנה היום, י"ג תשרי תשפ"ב, 19 ספטמבר 2021, בהעדר הצדדים.

גילה כנפי-שטייניץ, שופטת

